

SOSIAALIMINISTERIÖ

Helsingissä,

Suomen Radiosähkötäjäliitto r.y.,

20 p:nä tammikuuta 1945.

Helsinki.

N:o 153

(Vastauksessa pyydetään mainitsemaan tämä numero.)

Viite:

Koskee:

Sosiaaliministeriö pyytää teitä lähettämään edustajansa ministeriön kirjastossa 29 p:nä kuluvaan tammikuuta klo 15/13 pidettävään neuvotteluun, jossa käsitellään merimiesten tapaturmakorvaussäännöstöön ehdotettuja muutoksia. Ohellisena lähetetään allekirjoittaneen laatima muistio, jossa tarkastellaan merimiesten nykyistä tapaturmakorvaus-oikeudellista asemaa.

Vakuutusylitarkastaja

J. E. Mäntylä
J. E. Mäntylä.

P. M. merimiesten oikeudesta tapaturmakorvaukseen.

Meripalveluksessa olevia henkilöitä edustavat järjestöt Suomen Laivapääliittoliitto, Suomen Konemestariliitto, Suomen Radiosähköttäjiliitto ja Suomen Merimies-Unioni ovat sosiaaliministeriölle ehdottaneet eräitten muutosten tekemisestä meripalveluksessa olevien tapaturmakorvaussäännöstöön. Sosiaaliministeriötä pyydetään ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että valtion omistamien alusten laivaväki tapaturmakorvaukseen nähden tulisi samaan asemaan kuin yksityisillä kauppalaivoilla palvelevat, ja että yksityisillä kauppalaivoilla palvelevia koskevaa tapaturmakorvaussäännöstöä muutettaisiin seuraavasti:

- a) sotatapaturman johdosta maksettava kertakaikkinen korvaus korotetaan 50 %:lla nykyisestään, ja
- b) tämä kertakaikkinen korvaus maksetaan merimiehen omaiselle riippumatta siitä, suoritetaanko hänelle huoltoeläkettä vai ei.

Ministeriölle on huomautettu siitä, että Ruotsissa jopa ulkomaalaisenkin merimiehen jälkeen jääneelle omaiselle maksetaan kertakaikkinen korvaus, vaikka omaiselle ei huoltoeläkettä maksettaisikaan, ja väitetään merimiesten omaisten olevan katke-roituneita sen johdosta, että meillä "ei makseta korvauksia samalla tavalla kuin ulkomaalaiset maksavat." Esityksissä on kosketeltu myös merimiesten henkivakuutusturvaa.

Mainittujen esitysten johdosta on aluksi syytä pääpiirteittäin tarkastella merimiesten tapaturmavakuutusturvaa verrattuna muiden työntekijöiden ja sotapalveluksessa olevien tapaturmaturvaan.

Mikäli tapaturma on ns. s i v i i l i t a p a t u r m a , määräytyy korvaus niin hyvin maalla työskentelevälle työmiehelle

le kuin merimiehelle, palvelipa viimeksi mainittu valtion laivalla tai yksityisellä aluksella, työntekijään tapaturmavakuutuslain mukaisesti. Korvausoikeuden perusteisiin ja korvausoikeuden määriin nähden ei siis näissä tapauksissa ole mitään eroa sillä, onko vahingoittunut tai kuollut henkilö työmies, taikka valtion tai yksityisen aluksella palveleva merimies.

Asia muuttuu toiseksi, jos on kysymys ns. s o t a - p a t u r m a s t a , millä yksityisaluksella palvelevan merimiehen osalta tarkoitetaan tapaturmaa, joka on aiheutunut sodasta tai sodankaltaisesta selkkauksesta. Sotatapaturma muiden työntekijöiden osalta on käsitteellisesti paljon suppeampi, sillä tapaturman, ollakseen sotatapaturma, on täytynyt aiheutua sotatoimesta sellaisessa sodassa, johon Suomi on joutunut, tai sotatoimen aiheuttaman vahingon välittömästä rajoittamisesta tai torjumisesta. Yksityisellä aluksella työskentelevää merimiestä kohdannut sotatapaturma korvataan meripalveluksessa olevien henkilöiden tapaturmavakuutuksesta sodan aikana annetun lain nojalla ja valtion aluksella palvelevaa merimiestä sekä työmiestä kohdannut sotatapaturma sotatapaturmalain nojalla. Seuraavissa taulukoissa on esitetty eräitä korvausmääriä eri tapauksissa ja on niiden perusteella mahdollista ainakin likimääräisesti verrata niitä etuja, joita toiselta puolen sotamies, työmies ja valtion aluksella palveleva merimies saa, niihin etuihin, joita yksityisellä aluksella palveleva merimies saa. Korvauksiin on sisällytetty kalliinajanlisä, jota kuitenkin ei nykyisin makseta yksityisellä aluksella palvelevia merimiehiä kohdanneiden tapaturmien johdosta maksettaviin korvauksiin.

(Taulukot lopussa)

Niinkuin taulukoista ilmenee, on työmiestä ja yksityisellä aluksella palvelevaa merimiestä kohdanneen sotatapaturman johdosta maksettava korvaus melko erilainen, mutta tuskinpa viimeksi

mainittujen vahingoksi. Päällystön osalta asia voi olla hieman toisin. ^{Täsmällisen} ~~Tasalaisten~~ vertailun tekeminen on korvausten erilaisuuden takia mahdotonta. Käsitys yksityisaluksella palvelevan merimiehen aseman edullisuudesta kai on aiheuttanut sen alussa mainitun esityksen tekemisen, että valtion aluksella palvelevien tapaturmakorvaus olisi järjestettävä samanlaiseksi kuin yksityisellä aluksella palvelevien tapaturmakorvaus.

On valitettavaa, että toisiinsa verrattavista tapaturmista maksetaan korvausta eri lakien nojalla, josta taas seuraa, että korvaukset tulevat erilaisiksi. Tämä erilaisuus saa selityksensä siitä, että sotatapaturmalainsäädäntö on kehittynyt huomattavasti myöhemmin kuin yksityisellä aluksella palvelevaa merimiestä kohdennutta sotatapaturmaa koskeva lainsäädäntö. Kun suurvaltasota syksyllä 1939 alkoi, katsottiin kohtuulliseksi antaa tehostettu turva mahdollisten sotatapaturmien varalta merimiehille, jotka maan väennin ja tuonnin turvaamiseksi joutuivat alistumaan suurempaan vaaraan kuin muut silloin vielä rauhan oloissa elävät kansalaiset. Kun sotilaita koskeva sotatapaturmalainsäädäntö syksyllä 1940 oli laadittavana, ei katsottu olevan syytä ulottaa tätä lainsäädäntöä koskemaan merimiehiä, koska merimiesten tapaturmakorvaus tämän kautta yleensä olisi alentunut ja koska kysymyksellä ei katsottu olevan suurempaa kantavuutta, kun Suomi silloin ei ollut enää sodassa. Valtioneuvosto on äskettäin asettanut professori Sipilän puheenjohtolla komitean, jonka tehtävänä on yhtenäistää sotatapaturmia koskeva lainsäädäntö, ja tämä komitea tulee varmaankin kiinnittämään huomionsa myös merimiesten sotatapaturmakorvauksiin.

Sosiaaliministeriölle on esitetty, että kertakaikkinen korvaus maksettaisiin sotatapaturman johdosta kuolleen merimiehen omaiselle siitä riippumatta, suoritetaanko hänelle huoltoeläkettä.

Tapaturmalainsäädännössä määritellylle omaiselle maksetaan, jos tapaturma on johtanut kuolemaan, aina huoltoeläkettä, joten esitys tarkoittanee sitä, että merimiesten omaiset määriteltäisiin laissa käsitteellisesti laajemmin kuin muiden työntekijöiden tai sotilaiden omaiset. Mitenkä pitkälle tällaisessa laajennuksessa olisi mentävä, ei ilmeisistä ehdotuksesta. Voi olla, että omaisten käsitettä tapaturmalainsäädännössämme on syytä tarkistaa ja mahdollisesti laajentaa, mutta oikealta ei näyttäisi kuitenkaan sellainen menettely, että tämä laajennus toimitettaisiin yksinomaan merimiesten osalta ja siten saatettaisiin heidät tapaturmakorvauksiin nähden tässäkin suhteessa erikoisasemaan.

Mitä tulee siihen esitettyyn huomautukseen, että suomalaiset merimiehet, jotka palvelevat ruotsalaisilla laivoilla, saavat korvauksen Ruotsin lakien mukaisesti, on tämä tietenkin aivan paikallaan, sillä tätä tarkoittava sopimus on tehty Suomen ja Ruotsin välillä ja tämän sopimuksen mukaisesti Suomi myöskin puolestaan maksaa korvausta suomalaisilla laivoilla palvelevia ruotsalaisia koskevista tapaturmista. Suomen lain mukaisesti. Vaativasta, että suomalaisilla laivoilla palveleville merimiehille olisi maksettava samojen perusteiden mukainen tapaturmakorvaus kuin Ruotsi tai ehkä joku muu maa maksaa, ei voitane pitää oikeana. Merimiehiä koskevaa tapaturmakorvaussäännöstä on lähinnä kehitettävä silmällä pitäen muuta kotimaista tapaturmakorvaussäännöstä, ellei sitä suorastaan voida yhdistää siihen.

Merimiesjärjestöjen taholta on väitetty, että yksikään henkivakuutusyhtiö ei anna merimiehelle henkivakuutusta ja jos antaakin, niin sillä nimenomaisella ehdolla, että mitään korvausta ei makseta omaiselle, jos vakuutettu kuolee sodan aika-

na meripalveluksessa ollessaan. Henkivakuutusyhtiöt myöntävät merimiehille henkivakuutuksia aivan samoin edellytyksin kuin muillekin Suomen kansalaisille ja korvauksen maksamiseen nähdenkin merimiehet ovat samassa asemassa kuin muut henkivakuutetut. Jos siis henkivakuutus on otettu ennen nykyisen sodan alkamista kesällä 1941, maksetaan vakuutussumma täysimääräisenä siitä riippumatta, onko kuoleman syynä tavallinen sairaus tai tapaturma tai johtuuko se mainitusta sodasta. Mikäli taas henkivakuutus on otettu mainitun sodan alettua, ei vakuutus ole voimassa siitä aiheutuvan kuolemantapauksen varalta.

Esitetty merimiesten henkivakuutusta koskeva väite on ehkä aiheutunut seuraavasta vakuutusehtojen määräyksestä.

" Jos vakuutettu kuolee vamman tai taudin johdosta, joka ulkovaltojen välisen sodan tai aseellisen selkkauksen taikka ulkomaalla tapahtuneen kapinan, vallankumouksen tai kansalais-sodan aiheuttamana on häntä kohdannut Suomen tai sen aluevesi-rajojen ulkopuolella, maksaa yhtiö vain vakuutuksen takaisin-ostoarvon. Tätä rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta vakuutukseen, joka on ollut voimassa 5 vuotta, jos voidaan näyttää, että kuolema ei ole aiheutunut siitä, että vakuutettu on itse otta-
nut osaa edellä mainitunlaiseen toimintaan taikka kulkenut muu-
den kuin sellaisten aseellisten voimien mukana, joiden tarkoi-
tuksena on kauppa- tai matkustajaliikenteen turvaaminen".

Tällä vakuutusehdolla on nähdäkseni kuitenkin merkitystä vain, mikäli suomalaisia merimiehiä liikkuisi suomalaisilla aluk-silla Itämeren ulkopuolella, esim. Tyynellä valtamerellä. Itä-
meren liikenteessä sillä ei ole merkitystä sentakia, että jo-
kaisen siellä sattuneen tapaturman voidaan nykyoloissa katsoa
aiheutuneen Suomen joutumisesta sotaan tai aseelliseen selkka-

ukseen ja tällöin sodanaikaisesta henkivakuutuksesta annetun lain nojalla on vakuutusyhtiön suoritettava täysi henkivakuutussumma, mikäli vakuutus on päätetty ennen Suomen sodan alkamista kesällä 1941. Asia voi muuttua tietenkin toiseksi sen jälkeen kun Suomen ja Neuvostoliiton välillä on tehty rauha, jos ulkovaltojen välinen sota silloin vielä jatkuu.

Helsingissä 4.1. 1945.

J.E. Mäntylä.

A. vuosityösansio 42.000:-, tapaturma-aika 1944 1/9 -

	Laki	100 %:n yksin.inv.		Leski + lapsi		Leski	
		ek + kal.lis.	muut edut	ek + kal.lis.	muut edut	ek + kal.lis.	muut edut
Sotamies-ylikers.	Sot.t.	13,500:-	työhuolto ja täydennyskorke	10,530:-	työhuolto ja lisähuoltoeläke	6,300:- ²⁾	työhuolto ja lisähuoltoeläke
Työmies ¹⁾	Sot.t.	13,500:-	"	10,530:-	"	6,300:- ²⁾	"
Merimies yksit.al.	M.sot.t.	19,800:- ²⁾	50,000:- kerta-korv.	17,172:- ²⁾	50,000:- kerta-korv.	11,448:- ²⁾	33,333:- kerta-korv.
" valt.al.	Sot.t.	13,500:-	työhuolto ja täydennyskorke	10,530:-	työhuolto ja lisähuoltoeläke	6,300:- ²⁾	työhuolto ja lisähuoltoel.

B. vuosityösansio 100,000:-, tapaturma-aika 1944 1/9 -

	Laki	100 %:n yksin.inv.		Leski + lapsi		Leski	
		ek + kal.lis.	muut edut	ek + kal.lis.	muut edut	ek + kal.lis.	muut edut
Sotamies-kapteeni	Sot.t.	24,300:-	työhuolto ja täydennyskorke	18,954:-	työhuolto ja lisähuoltoeläke	11,340:- ²⁾	työhuolto ja lisähuoltoel.
Työnjohtaja ¹⁾	Sot.t.	24,300:-	"	18,954:-	"	11,340:- ²⁾	"
Perämies yks.al.	M.sot.t.	20,880:- ²⁾	100,000 kerta-korv.	18,792:- ²⁾	100,000 kerta-korv.	12,528:- ²⁾	66,666:- kerta-korv.
" valt.al.	Sot.t.	24,300:-	työhuolto ja täydennyskorke	18,954:-	työhuolto ja lisähuoltoeläke	11,340:- ²⁾	työhuolto ja lisähuoltoel.

